AZERBAYCAN HUKUKUNDA EVLENME KAVRAMI VE KADININ AİLEDEKİ HUKUKİ KONUMU*

Dr. Seide HESENZADE**

ÖZ

Azerbaycan Hukukunda, evlenme, kadın ve erkeğin aile kurmak amacı ile kanundaki şartlara uyarak yetkili devlet organı memurunun huzurunda karşılıklı ve bir birine uygun irade beyanları ile yaptıkları ve yetkili devlet organı tarafından aile kütüğüne tescil edilmiş kendine has bir yapısı olan bir sözleşmedir. Bununla birlikte, Kanun Koyucu istisna durumlarda resmi şekil şartına uyulmadan yapılmış evlenmenin, yani fiili evlenmenin de geçerli bir evlenme olduğunu kabul etmiştir. İster resmi olarak tescil edilmiş olsun isterse de fiili evlilik olsun tarafları için hukuki, ahlaki, dini, sosyal, psikolojik, fizyolojik, ekonomik sonuçlar doğurmaktadır. Şunu belirtmek gerekir ki, Azerbaycan Hukukunda evlenme sonucu oluşan ailede kadın ve erkeğin hukuki konumu eşitlik ilkesi gereğince düzenlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Aile Kanunu, Evlenme, Aile, Kadın, Hukuki Durum, Rusya Hukuku, Türk Hukuku.

UNDERSTANDING OF THE LEGAL POSITION OF WOMEN IN THE FAMILY TO MARRY, AND THE RIGHTS IN AZERBAIJAN

ABSTRACT

In Azerbaijan law, in order to get married, men and women express their wills in the presence of state authority officers in accordance with the requirements of the law which is the unique nature of the contract added to the state registration. However, heavenly the legislature considered marriages valid which were informality. Whether it has been included in the official state registration or the actual marriage, the important legal, moral, religious, social,

* Makale Geliş Tarihi: 12.11.2015, Makale Kabul Tarihi: 09.01.2016.

** Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Felsefe ve Hukuk Enstitüsü, e-posta: seidehasanzade@yahoo.com.

psychological, physiological, economic upshots should be posed by the parties. It should be noted, in Azerbaijani Law, family which occurred because of the marriage the legal status of women and men regulated by the principle of equality.

Keywords: Azerbaijan, Family Law, Marriage, Family, Woman, Legal Status, Russia Law, Turkish Law.

GİRİŞ

Azerbaycan dilinin açıklamalı sözlüğünde "evlenme" yani "nikâh" sözünün, "kebin", "izdivaç", "evliliğin yasal şekli" anlamına geldiği görülmektedir[1]. Bilindiği gibi, insan sosyal bir varlıktır ve toplum içinde yaşamak ihtiyacını duyar. Bu amaçla da insan değişik toplumlara (birliklere) katıldığı gibi, kendisi de özgür iradesi ile büyük toplumun bir parçası olan daha küçük topluluklar (birlikler) oluşturmaktadır. İnsanın oluşturduğu bu birliklerden en eski tarihlisi ve en geniş yayılanı ise bilindiği gibi, reşit erkekle kadının aile kurmak amacı ile oluşturdukları birlik, yani evlenmedir.

Bu birlikteki ilişkiler eskiden örf adet kuralları, din kuralları ile düzenlense de daha sonra devlet ve hukukun gelişim sürecinde Anayasa ve diğer yasal düzenlemeler ile düzenlenmiştir[2]. Yani Kanun Koyucu aileyi hukuken düzenlediği gibi, ailenin temeli sayılan "evlenme" kavramını da hukuken düzenlemiş, ayrıca evlenme tarafı olan kadının hem ailedeki hem de daha dar anlamı ile "evlenme" kurumundaki hukuki durumunu, hak ve görevlerinde yasal hükümlere bağlamıştır.

Bu çalışmamızda öncelikle Azerbaycan Hukukunda evlenme kavramının hukuki niteliği, şartları incelendikten sonra, evlenme sonucunda oluşan ailede kadının hukuki durumu, yani sahip olduğu haklar ve yüklendiği görevler incelenecek, hukuki sorunlar tespit edilerek çözüm önerileri üretilmeye çalışılacaktır.

1. EVLENME KAVRAMI

Bilindiği gibi, temeli "evlenme" kavramı ve onun oluşturduğu "aile" bir fenomen olarak Eski Çağ Yunan filozoflarının ilgisini çekmiş ve "aile" ile ilgili değişik fikirler ileri sürmüştür.

Zira Eflatuna göre, aile, kadın ve çocukların birliğidir ve devletten farklı bir düzene ve yapıya sahiptir[3].

Hobbes, Ruusseau gibi düşünürler ise, aileyi ve evlenme kişilik haklarının küçük düşürülmesi, despotizmin emaresi, insan hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması olarak görmekteler[4].

---

1 **Azerbaycan Dilinin İzahlı Lügati**, Bakü 2006, s. 489.

2 **Manayev Q.İ.,** Sovet Aile Hukuku, Bakü 1989, s. 3-6.

3 http://sosyolojiyianlamak.blogspot.com.tr/2014/01/eflatun-platon-ve-aristo.html 20.05.2015.

4 **Khazova O.A.**, Brak i Razvod v Angliyskom Prave, Moskova 1982, s. 3.

Kant belirtmektedir ki, evlenme erkekle kadının ulvi aşk ile kurulan birlik olmakla birlikte, "aile" kendi bünyesinde ahlakı, maneviyatı, kişisel hak ve özgürlükleri barındırmaktadır[5].

Berdyayev'e göre, aile, evlenme sözleşmesi esasında insanın hak ve özgürlükleri sonucu olarak değil, esasen manevi ve ahlaki ihtiyaçtan ileri gelmektedir[6].

Engels ailenin birinci anlamını gösteren "familia" terimini inceleyerek onun eskiden "ev kulu" anlamını taşıdığını, sonradan ise aile bireyi olan kadının ve çocuğun bir şahsa, yani aile reisine ait olduğunu gösteren bir söz gibi anlam değişikliğine maruz kaldığını ileri sürmüştür[7].

Hegel evliliğin ahlaki, ekonomik ve siyasi niteliğe sahip olduğunu, hem da ahlaka dayanan aşkın hukuki şekli olduğunu kabul etmektedir[8].

Nitsşe ise, evliliğin aşk esasında yapılan akit olduğunu ileri sürmektedir[9].

Tarih boyu örfi ve dini kurallarla düzenlenmiş evlenme ilgili filozof ve sosyologların bu farklı görüşlerine rağmen, hukuk esasen evliliğin kadın ve erkek arasında yapılmış kendine özgü yapısı olan bir sözleşme olduğu görüşünü benimsemiştir.

Azerbaycan'da da önceleri evlenme örfi ve dini kurallarla düzenlense de Rusya İmparatorluğu'nda meydana gelmiş Büyük Ekim Devrimi'nden sonra, evliliğin bir sözleşme olduğu görüşü doğrultusunda fermanlar, kanunlar, kararlar kabul edilerek yasal düzenleme yapılmıştır.

Özellikle Azerbaycan, SSCB'den ayrılarak bağımsızlığını ilan ettikten sonra 29 Aralık 1999 yılında yeni Aile Kanunu'nu kabul etmiş ve evlenmeyi milli değerleri dikkate alarak düzenlenmiştir. Bu Kanun Azerbaycan Anayasasında düzenlenmiş temel insan hak ve özgürlüklerine uygun olarak aile hukuku ilişkilerinin kurulması ve geliştirilmesinin, onların sona erdirilmesinin ilkesel esaslarını, aile hukuku süjelerinin hak ve görevlerinin, devlet organlarının bu alandaki görev, ayrıca evlenme ve vatandaşlık durumu akitlerinin tescilini düzenleyen kurallar içermektedir.

---

5 **Kant İ.,** Metafizika Nravov, Moskova 1980, s. 15.

6 **Berdyaev N.,** Smısl Tvorçestva, Eros i Liçnost, Moskova 1989.

7 **Engels F.,** Proiskhojdenie Semi, Çastnoy Sobstvennosti i Gosydarstva, Moskova 1989, s. 56.

8 **Gegel G.V.F**., Filosofiya Prava, Moskova 1990, s. 211.

9 **Nitsşe F.,** Poty Storonıdobra İzla, Moskova 2000, s. 216.

Buna göre, dini (imam) nikahın hiçbir hukuki fonksiyonu olmadığı (AAK m. 1.5) gibi, evlenme, yetkili devlet organı tarafından evlenmek isteyen kişilerin buna ilişkin dilekçelerini verdikten 1 ay[10] sonra onların katılımı ile yapılmaktadır (AAK m. 9.1). Bu hükümden anlaşıldığı gibi, evlenmenin geçerli olabilmesi için yetkili devlet organında yapılmış olması, başka bir ifade ile yetkili memur huzurunda yapılmış olması şart olduğu gibi, taraflarının bu hususta rızalarının da bulunması şarttır. Zira AAK m. 11.1'e göre, evliliğin yapılması için evlenecek olan kişilerin yazılı rızası, bu kanunun 13.3'üncü maddesine uygun olarak sağlık kontrolünden geçtiğini gösteren sağlık belgesini sunmaları ve onların evlenme yaşına varmaları gerekir.

Azerbaycan Hukukunda evlilik yaşı ise, erkek ve kadın ayrımı yapılmaksızın 18 yaş olduğu düzenlendiği gibi, bu yaşın bazı makul ve istisnai sebepler olduğu zaman evlenmek isteyen kişilerden birisinin yazılı dilekçesi esasında 1 yıl kadar azaltılma yetkisi yetkili devlet organına, yani evlendirme dairesine verilmiştir (AAK m. 10).

Evlilik engelleri ise, AAK'nun 12. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, aşağıdaki kişiler arasında evliliğin yapılması yasaktır:

1) Yakın akrabalar arasında (veliler ve çocuklar, dede-nine ve torunlar, doğma ve üvey (ortak baba ve anası olan) kardeşler arasında); 2) evlat edinen ile evlatlık arasında; 3) ikisinden biri veya her ikisi başkası ile evli olan kişiler arasında; 4) sağlık kontrolünden geçtiklerini gösteren belge sunmayan kişiler arasında; 4) ikisinden biri veya her ikisi temyiz kudretinden yoksun olduğu için mahkeme tarafından fiil ehliyeti bulunmayan kişi sayılanlar arasında.

Bu olumlu şartlara sahip olmayan ve evlilik engellerine sahip olan kişiler arasında yapılan evliliğin geçersiz olduğunu ise, AAK'nun 25. maddesi düzenlemiştir. Buna göre, AAK'nun 10-12'nci maddelerinde düzenlenmiş kurallar ile, 13.7'nci maddesinde düzenlenmiş sağlıkla ilgili kurallar ihlal ederek yapılan evlenme ve yahut taraflardan birinin veya her ikisinin aile kurmak amacı olmadan yapılan evlenme (muvazaalı evlenme) mahkeme kararı ile geçersiz sayılır.

---

[10] Bu 1 aylık süre, makul sebepler olursa evlendirme dairesi tarafında kısalta bilindiği gibi, 1 aydan çok olmayan süreye kadar da uzatabilir. Özel durumlarda, örneğin hamilelik, çocuğun doğması ve saire gibi durumlarda evlenme dilekçenin verildiği gün yapılabilir (AAK m. 9.2 ve 9.3).

Buradan anlaşıldığı gibi, mahkeme kararı ile bir evlenmenin geçersiz sayılabilmesi için öncelikle ortada şekli olarak yapılmış bir evliliğinin bulunması gerekir. Başka bir ifade ile mahkeme evlendirme dairesi memuru huzurunda taraflarının iradesi ile yapılmış ve aile kütüğünde tescil edilmiş bir evliliği geçersiz sayabilir. Zira, AAK'nun 1.4'üncü maddesine göre, Azerbaycan'da evlenme ve aile ilişkilerinin hukuki açıdan düzenlenmesi devlet tarafından gerçekleştirilir ve devlet sadece yetkili evlendirme dairesinde yapılmış evlenmeyi tanımaktadır. Zira dini (imam) nikahın hiçbir hukuki fonksiyonu yoktur.

Bunun yanında AAK'nun 9.4'üncü maddesine göre, karı kocanın hak ve görevleri yetkili evlendirme dairesi tarafından evlenme işleminin aile kütüğüne tescil edildiği günde (anda) meydana gelir[11].

Bu hükümlerden anlaşıldığı gibi, evlenmenin geçerli olabilmesi Kanun Koyucu taraflarının karşılıklı ve bir birine uygun irade ifadelerinin (rızalarını) önemli olduğunu kabul etiği gibi, bununla birlikte sadece iradeyi yeterli olarak görmemiş, bu kişilerin belirli şartlara sahip olmasının zorunlu olduğunu ve belirli şartlara sahip olmaması gerektiğini de düzenlemiştir. Fakat tüm bunlarla birlikte evlenmeyi şekli şartta da tabii tutarak, onun devletin evlendirme dairesi memuru huzurunda yapılmasının da zorunlu olduğunu hükme bağlamıştır. Bu sebeple diyebiliriz ki, Azerbaycan Hukukunda evlenme, kadın ve erkeğin aile kurmak amacı ile kanundaki şartlara uyarak yetkili devlet organını memurunun huzurunda karşılıklı ve bir birine uygun irade beyanları ile yaptıkları ve yetkili devlet organı tarafından aile kütüğüne tescil edilmiş kendine has bir yapısı olan bir sözleşmedir.

Bilindiği gibi, Türk Hukukunda evliliğin kadın ve erkek arasında yapılmış kendine özgü yapısı olan bir sözleşme olduğu kabul edildiği gibi, bunun yanında evlenmenin "müessese" ve "şart tasarrufu" olduğu da kabul edilmektedir.

Zira bir görüşe göre, evlenme, nişanlıların iradelerini kanunun öngördüğü şekle uyarak karşılıklı ve birbirine uygun surette açıklamalarıyla meydana gelir. Evlenme sözleşmesinin akdedilmesinde, memurun beyanı kurucu unsur değildir. Evlenme sözleşmesinden, eşlerin birbirlerine karşı hak ve yükümlülükleri doğar. Ancak evlenme sözleşmesi, bazı bakımlardan borçlar

[11] Yetkili evlendirme dairesi evlenme işleminin tescilini reddederse evlenmek isteyen kişiler (veya onlardan biri) idari yolla itirazda bulunabileceği gibi, mahkemeye de başvurabilir (AAK m. 9.5).

hukuku sözleşmelerinden farklılık gösterir. Meselâ evlenme sözleşmesinin şarta veya vadeye bağlanması mümkün değildir[12].

Başka bir görüşe göre, evlilik tarafların açık irade beyanlarıyla kurulan bir müessesedir. Çünkü evlilik birliği, müessese kavramının üç unsurunu, yani teşebbüs, sosyal çevre ve organize kudret unsurlarını barındırır[13].

Bir diğer görüşe göre, evlenme, ne idare hukukuna, ne de özel hukuka özgü bir akittir. Bu statünün hükümleri önceden genel ve objektif olarak devlet tarafından tayin ve tespit edilir, emredici hukuk kurallarıyla düzenlenir. Buna göre, evlenme, hükümleri önceden devlet tarafından emredici şekilde belirlenmiş şart tasarruftur. Türk Hukukunda Yargıtay, evlenme aktinin geçerli olarak meydana gelmesi için evlenecek kişilerin yetkili memur (yani köylerde sadece muhtar ve kentlerde belediye başkanı veya görevlendireceği evlendirme memuru) önünde bu amaca uygun irade bildiriminde bulunmalarının yeterli olduğuna karar vermiştir[14].

Diğer iki görüşleri de kendince haklı yönleri bulunmakla birlikte, kanaatimize göre Azerbaycan Hukukunda evlenme özel şekle tabii, kendine has yapısı olana borçlar hukuku sözleşmesidir. Bunu AAK'nun istisna durumlarda dini evlenmenin (imam nikahının) da geçerli evlenme sayılaileceğini öngören hükmü teyit etmektedir. Zira, AAK'nun 1.5'inci maddesine göre, dini evlenmenin (imam nikahının) hukuki fonksiyonu bulunmamaktadır. Bununla birlikte ilgili hüküm yetkili evlendirme organının kurulmasından önce yapılmış evlenmelere ve onları ispat eden belgelere, doğumun, evlenmenin yapılması, evlenmenin sona ermesi ve vefat belgelerine uygulanmaz (AAK m. 1.5, c. 2). Buradan anlaşıldığı gibi, Kanun Koyucu istisna durumlarda resmi şekil şartına uyulmadan yapılmış evlenmenin, yani fiili evlenmenin de geçerli bir evlenme olduğunu kabul etmiştir.

---

[12] **Tüzüner Ö.,** Türk ve İslâm Hukuku Bakış Açısından Evlenmenin Hukukî Niteliği Hakkında Bir İnceleme, Ankara Barosu Dergisi, 2013/1, (s. 125-148), s. 133; **Akıntürk T./ Karaman A. D.,** Türk Medenî Hukuku, Aile Hukuku, C. II, İstanbul, 2013, s. 236; **Dural M./Öğüz T./Gümüş A.,** Türk Özel Hukuku, Aile Hukuku, C. III, İstanbul, 2012, s. 5; **Helvacı S./Erlüle F.,** Medenî Hukuk, İstanbul, 2011, s. 141; **Serozan R./Hatemi H.,** Aile Hukuku, İstanbul, 1993, s. 72; **Tekinay S.S.,** Türk Aile Hukuku, İstanbul, 1990, s. 65.

[13] **Saymen F. H/Elbir H.Kemal.,** Türk Medenî Hukuku, C. III, Aile Hukuk, İstanbul, 1960, s. 70; **Feyzioğlu N.F,** Aile Hukuku, İstanbul, 1986, s. 83.

[14] T.C. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu E. 1965/3, K. 1965/3 sayılı 14.6.1965 tarihli kararı - http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/ibgk-1965-3.htm.

Diğer taraftan ailenin mahiyetinin ve niteliğinin temelinde duran evlenme kavramı Rusya Hukukunda[15] da değişik tartışmalara sebep olmuştur. Zira bir görüşe göre, evlenme kavramı hususunda yapılan tanımlar onun tüm unsurlarını kapsayamadığı ve sübjektif görüş olduğu için her zaman eksik kalmaktadır[16].

Bir diğer görüşe göre, evliliğin amacı ailenin kurulmasıdır. Realitede ise evlenme, erkekle kadının, yani müstakbel eşlerin aile kurmak amacı ile oluşturdukları birliktelik olduğu gibi, ayrıca biyolojik, fizyolojik, maddi ve manevi ihtiyaçlarını gidermek, çocuk sahibi olmak, onu büyütmek, eğitmek, diğer zaruri ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile de kurulmuş bir birlikteliktir[17].

Başka bir görüşe göre, evlenme, yukarıda da üzerinde durulduğu gibi, resmi tescil sonucu oluşan bir hukuki kurumdur. Devlet erkekle kadın birliğinin evlenme dışında başka bir şekilde tecilini geçerli olarak görmemektedir. Evlenme yapılırken, eşler (karı koca) statüsü kazanırlarken, tarafların karşılıklı sevgi, saygı, yardım ve sorumluluk, maddi ve manevi ihtiyaçlarının birlikte karşılanması da önem arz etmektedir. Bu türlü aile ilişkileri ilk önce birinin diğerine olan ilgiye, sevgiye, aşka, dostluğa dayansa da, onun temelinde ayrıca erkekle kadının ihtiyaçlarının karşılanması gereksinimi durmaktadır. Bu sebeple aile hukuku açısından evlenme tescil edilse de, bu kurumun temelinde tarafların karşılıklı rızası, eşitliği, çocuk sahibi olmak, aile kurmakla maddi ve manevi ihtiyaçlarını gidermek, çocukları korumak, onları

---

15 Rusya Hukukunda evlenme kavramının anlamı için bkz. **İliçov L.F./ Fedoseyev P.N./ Kovalev S.M./ Penov V.G./ Prokhorova A.M.,** Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya, III vıpysk, Moskova 1970, t. 3, s. 634; **Tikhomirova M.Y.,** Bolşoy Yuridiçeskiy Slovar, Yuridiçeskaya Entsiklopediya, Moskova 1997, s. 53.

16 **Ryasetseva. İ.,** Sovetskoe Semeynoe Pravo, Moskova 1982, s.64; **Goltsova E.V./ Leşenko YA.A.,** Faktorı Sotsialnoy Sredı Kak Determinantı Braçnosti i Rojdaemosti, Jyrnal «Sotsiologiçeskie İssledovaniya», 2010, № 2, s. 125-130; **Lin D.G./ Parakhneviç A.V./ Predıbaylo S.D.,** Opıt Analiza Ne Sostoyaşikh v Brake v Belarysi, Jyrnal «Sotsiologiçeskie İssledovaniya», 2007. № 9. S. 99-101; **Varlamova S.N./ Noskova A.V./ Sedova N.N.,** Braçnıy Dogovor v Rossii: Ot Proşlogo k Bydyşemy, Jyrnal «Sotsiologiçeskie İssledovaniya», 2008, No: 1. s. 50-56.

17 **Sverdlov G.M.,** Sovetskoe Semeynoe Pravo, Moskova 1958, s.96; **Neçaeva A.M.,** Semeynoe Pravo, Moskova 1998. s. 20; **Khazova O.M.,** Semeynıy Kodeks RF s Kratkim Kommentariem, Moskova 2011, s. 23; **Korotkova L.P.,** Çto Tait Fiktivnıy Brak? Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 8, 1993, s. 137-142; **Nizamieva O.N./ Sakylin R.A.,** Nekotorıe Problemı Formirovaniya Soderjaniya Braçnogo Dogovora, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», No: 3, 2010, s. 66-73.

büyütmek, eğitmek amacı, hem de gelecekte kendilerine destek olacak ve soylarını devam ettirecek evlatlara sahip olmak amacı bulunmaktadır[18].

Bir diğer görüşe görü, aile ve evlenme ilişkileri uluslararası ilkelere dayanmaktadır. Her bir aile bireyi hak ve görevlerini yerine getirirken, sadece kendilerinin değil, ailelerinin, aile bireylerinin, ayrıca toplumun ve devletin gereksinimlerine de önem vermekteler. Evlenme yapılırken tarafların mevzuattaki yaşa varması, mümeyyiz olması, sağlıklı olması, başka bir kişi ile evli olmaması, ayrıca mevzuatla düzenlenmiş akrabalık ilişkisine sahip olmaması ve diğer şartlar aranmaktadır. Bu birlikteliğin kolektif olarak, yani iki erkek veya iki kadın veya bir erkek, üç kadın şeklinde kurulması mümkün değildir. Tarih boyu evliliğin süjeleri kural olarak ve tüm durumlarda iki taraf – bir erkek, bir kadın olmuştur. Bu onun zaruri unsurudur[19].

2. FİİLİ EVLENME KAVRAMI

Bilindiği gibi, Kanun Koyucu istisna durumlarda resmi şekil şartına uyulmadan yapılmış evlenmenin, yani fiili evlenmenin de geçerli bir evlenme olduğunu kabul etmiştir. Bunun ise, değişik sosyal, psikolojik nedenleri[20] olduğu bilinmektedir.

Bu durum Rusya Hukukunda da geçerlidir. Zira, Rusya'nın Sverdlovski Vilayet Mahkemesi R.Qavrikova'nın "resmi evli bulunmadığı kocasının vefat etmesi sonucunda uğradığı zararın ödenmesine" ilişkin davası taraflar arasında resmi evliliğin olmaması gerekçesi ile reddedilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sverdlovski vilayet mahkemesinin bu kararının isabetli

---

[18] **Boşko V.İ.,** Oçerki Sovetskogo Semeynogo Prava, Kiev 1952, s. 104; **Pçelintseva L.M.,** Semeynoe Pravo Rossii, Moskova 1999, s.190; **Trofimets İ.A.,** Ontologiya Braka: Rossiyskie i Zarybejnıe Yçeniya, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 12, 2012, s. 59-68; **Khazova O.A.,** Semeynoe Pravo Na Postsovetskom Evropeyskom Prostranstve: Osnovnıe Novellı Zakonodatelstva O Brake İ Razvode, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 4, 2011, s. 31-41.

[19] **İoffe O.S.,** Sovetskoe Grajdanskoe Pravo, Leningrad 1965, T. 3, s. 187; **Manayev,** s.40; **Demirçiyeva M.,** Azerbaycan Respublikasının Aile Hukuku, Bakü 2008, s. 104.

[20] Bilindiği gibi, Roma özel hukukunda evli olmayan kadınla uzun süre karı koca gibi yaşama durumu "konkubinat (cohabitation)" olarak adlanmaktaydı. Bu ilişkiden doğan çocuklar onların evladı sayılmaktaydı. Bu konuya ilişkin olarak Napolyon şunu ileri sürmüştür "konkubinatlar kanunu ihlal etmektedir ve buna göre de kanun konkubinatları kabul etmez" - **Borminskaya D.,** Novıe Tendentsii V Razvitii Semeynogo Prava: Vnebraçnıe Soyuzı Na Primere Otdelьnıkh Evropeyskikh Stran, Semeynoe İ Jilişnoe Pravo, Moskova 2007, No: 2, s. 19.

olmadığına karar vermiştir. Sverdlovski Vilayet Mahkemesi, tekrar yapılan yargılamada davacının sunduğu delilleri inceleyen ve takdir eden mahkeme "fiili evliliğin de geçerli olduğuna kanaat getirerek" davanın kabulüne ilişkin nihai karar vermiştir[21].

Azerbaycan'da resmi evliliği olmayan, fakat uzun süreden beri birlikte karı koca gibi yaşayan kişilerin ve onlardan doğan çocukların bulunduğu bir gerçektir. Zira Azerbaycan İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, ülkemizde doğan çocukların 1970 yılında 3,4%, 1975 yılında 5,2%, 1980 yılında 3.0%, 1985 yılında 2,6%, 1990 yılında 2,6%, 1995 yılında 5,8%, 2000 yılında 5,4%, 2005 yılında 18,4%, 2010 yılında 15,3%, 2014 yılında ise 15,4% resmi evlenme dışındaki birliktelikten doğmuştur. 2014 yılında bu rakam yaklaşık 26112 kişi olmuştur[22].

Köy ve kent nüfusu arasında resmi evlenme dışında doğan çocukların oranı da değişmektedir. Zira köylerde evlilik dışı doğan çocukların sayısı kente nazaran 4,4% çok, yani 16,4% olmuştur. Kentler içinde de resmi evlenme dışında doğan çocuklar Bakü'de, Sumgayıt'ta, Gence-Gazakh, Şemkir-Tovuz Bölgesi'nde, Goranboy'da, Astara, Masallı, Celilabad ve Lenkeran'da daha fazladır. Nahçivan Özerk Cumhuriyeti'nde, Terter, Şirvan, Hacıgabul, Zerdab, Ucar, Neftçala, Ağcabedi, Berde, Siyezen, Lerik, Gakh, Oğuz ve diğer yerlerde daha azdır[23].

Yaptığımız incelemeler ve anketlerin sonucunda bu durumun aşağıdaki sebepleri olduğu tespit edilmiştir:

1) Hukuki bilgisizlik; 2) Evlenme ilişkilerinin tescil edilmesinin önemine ilişkin özen ve sorumluluğun bulunmaması; 3) Dini nikahın uygulanması; 4) Evliliğin tescilindeki bürokrasi engelleri, harçların ve diğer mali giderlerin ödenmesini istememek; 5) Aile kurmak amacı ile kadın ve erkeğin fiili ilişkilerin uzun süreli olmayacağına yönelik güvensizlik; 6) Karı koca ilişkisini yaşayan fakat resmi evliliği bulunmayan kişiler arasında çocuk doğmasının tesadüfi olması; 7) Resmi evliliği olduğu halde, belirli yaş devrinde erkeğin sevgili gimi başka bir kadınla da filli olarak evli olması ve bu fiili evlenmeden çocukların doğması.

---

[21] **Kosareva İ.A.,** Kvazibrak: Problemı İ Perspektivı, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», No: 5, 2010, s. 70-75.

[22] Azerbaycan İstatistik Kurumunun Bilgileri, Bakü 2015 - http://www.stat.gov.az.

[23] Azerbaycan İstatistik Kurumunun Bilgileri, Bakü 2015 - http://www.stat.gov.az.

Bilindiği gibi, eskiden iki kişi ile aynı anda evli olma cezai sorumluluk gerektirdiği için bu sorumluluğa tabi tutulmak korkusu, ikinci evliliğin tescilinin kanunla yasak olması vesaire bu gibi kimi sebeplerden "aile" şeklinde fiili birliktelik yaşayanların, sevgililerin sayının hızla artmasına neden olmuştur. Birçok hukuki uyuşmazlığa neden olan bu fiili durumların kanunla düzenlenmemesi bir takım sorunları beraberinde getirmektedir.

Doktrinde bu konuda değişik görüşler ileri sürülmüştür. Zira resmi evlenme yapmadan birlikte fiili evlenme kurumu içinde yaşamak (cohabitation) bağımsız bir sosyal kurum haline gelmiştir. Bu ilişki, Fransa'da tarafların (karı kocanın) yazılı anlaşması, Belçika'da, İzlanda'da, Lüksemburg'da dilekçe ile, Hollanda'da, İsveç'te, Danimarka'da düğün şeklinde resmileştirilmektedir. Macaristan'da, İtalya'da, Portekiz'de, ABD'de, İsviçre'de mevcut fiili durum dikkate alınmaktadır. Tüm bu ilişkiler bazen kendi durumunu mevzuatla düzenleme ihtiyacını doğurmaktadır. İlk kez İsveç 1987 yılında kabul ettiği kanunla resmi evli olmayan erkekle kadının fiili evlenme durumunu "evlenme" olarak kabul etmiştir[24]. Fakat burada tarafların birinin diğerine maddi destekte bulunması ise zorunlu değildir. Ayrıca taraflar biri diğerinin borçları için sorumlu olmadığı gibi, biri diğerinin soyadını taşımaya da borçlu değildir. Onların sadece birlikte yaşaması ve ev eşyalarını birlikte kullanması kabul edilmektedir. Bundan başka taraflar birinin diğerine vasiyette bulunması ve davalarda aleyhte tanıklık yapmama hakkı bulunmaktadır.

Tescili yapılmadan gerçekleştirilen fiili evliliğin bazı ülkelerde mahkeme kararı ile, bazılarında ise kanun hükmü ile hukuki evlenme olarak tanındığı görülmektedir.

Ülkemizde de fiili evliliğin hukuki evlenme olarak tanınması uygulamada görülmektedir. Zira, 8 Temmuz 1944 tarihli SSCB Milli Meclisinin Genel Kurulunun Fermanı ile hem SSCB üyesi diğer ülkelerde, hem de Azerbaycan'da aile mevzuatında fiili evliliğin tanınmasına müsaade edilmiştir. Bu tür evlenmeden doğan çocukların velilerine yönelik olarak hak ve görevlere tescil edilmiş resmi evlenmeden doğan çocukların hak ve görevleri ile eşit olduğu kabul edildi. Bununla birlikte 8 Temmuz 1944 tarihli SSCB Milli Meclisinin Genel Kurulunun Fermanı fiili evliliğin mahkeme kararı ile tespitini yasaklamıştır[25]. Bu tarihten beri fiili evlenme tarafları ve onların çocukları

---

[24] http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Sweden-IR.pdf.

[25] **Manayev,** s. 27-33.

hak ve görevlerin korunması açısından sorunlar doğurmuştur. Bu sebeple kanaatimize göre, resmi olarak tescil edilmemiş fiili evlenme durumlarının mahkeme kararı ile tespitine müsaade edilmesi gerekirdi[26].

Tüm bunları dikkate alarak kanunla tespit edilmiş şartlara uyularak yapılmış fiili evlenmenin mahkeme kararı ile evlenme olarak kabul edilmesi kanaatimize göre önem arz etmektedir. Bu sebeple de Azerbaycan Aile Kanunu'nun 2.3'üncü maddesine "ittifakıdır (birliğidir)" sözünden sonra aşağıdaki gibi bir hükmen eklenmesi gerekir:

"Erkek ve kadın[27] rızaları ile aile kurmak, çocuk sahibi olmak, birlikte yaşamak, malvarlıklarını birlikte yönetmek amacı ile birlikte yaşarlarsa ve bu fiili evlenme mahkeme kararı ile tespit olunursa, bu şekilde yapılan fiili evlenme yetkili kurumlarca tescil edilmiş evlenme ile eşit sayılır, tarafları için aynı hukuki sonuçları doğurur".

3. AİLEDE KADININ HUKUKİ KONUMU

Yukarıda da değinildiği gibi, evlenme, yasal şartlara sahip erkek ve kadının aile kurmak amacı ile serbest, karşılıklı ve bir birine uygun irade ifadeleri ile yaptıkları kendine has sözleşme olup, tarafları için hukuki, ahlaki, dini, sosyal, psikolojik, fizyolojik, ekonomik sonuçlar doğurmaktadır. Burada özellikle ailede kadının hukuki durumunun tespiti, yani evlenme sonucu oluşan ailede kadının sahip olduğu hakların ve yüklendiği görevlerin tespiti konumuz açısından önem arz etmektedir.

---

[26] Aynı husus Azerbaycan Anayasa Mahkemesi'nin 2 Kasım 2010 tarihli kararında da belirtilmektedir, http://www.constcourt.gov.az/decisions/185.

[27] Bilindiği gibi günümüzde, insan hakları gerekçesi ile Batı'da, ABD'de aynı cinsten olan kişilerin "evlenme" yaparak birlikte yaşamaları görülmektedir. ABD'de bu tür evlenmelere en yüksek güvence ile müsaade edildiği de bir gerçektir. Kanaatimize göre, bu tür evlenmelerin düzenlenmesine ilişkin yasal düzenlemeler hukukun ve ahlakın iflasıdır. Azerbaycan'da ceza mevzuatı ile zorla gerçekleştirilmiş bu tür fiiller suç olarak kabul edilmiştir. Evlenme için taraflardan birinin kadın ve diğerinin ise erkek olma şartı gereğince yukarıdaki "birlikteliğin"– her iki tarafının aynı cinsten olması gerekçesi ile – hukuki evlenme olarak kabul edilmesi maneviyata ve ahlaka önemli bir darbe olmakla birlikte gelecekte doğacak facianın göstergesidir. Bu durum aynı zamanda şimdiye kadar kabul edilen "evlenme" kavramının temelden sarsılmasıdır. Bu sebeple bu tip birlikteliklerin evlilik olarak kabul edilmesine müsaade edilmemesi gerekir. Hatta milli, manevi ve ahlaki değerlerimizin kutsallığı gereğince çağdaş Azerbaycan'da bu tip gayrı ahlaki, gayri hukuki fiiller için mevzuatta sorumluğun düzenlenmesinin caydırıcı fonksiyonu olacağı kanaatindeyiz.

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki, Azerbaycan Hukukunda evlenme sonucu oluşan ailede kadın ve erkeğin hukuki konumu eşitlik ilkesi gereğince düzenlenmiştir.

Zira, AAK'nun 2.2'nci maddesine göre, aile ilişkilerinin hukuki düzenlenmesi anayasal ilkelere uygun olarak ilkelerine gerçekleştirmektedir. Bu ilkeler şunlardır:

- Kadınla erkeğin karşılıklı rızalarının alınması;
- Karı kocanın eşitliği;
- Aile içi meselelerin karşılıklı rıza esasında çözümlenmesi;
- Çocukların ailede terbiyesinin üstünlüğü;
- Çocukların refahına ve gelişmesine destek;
- Ailenin reşitlik yaşına varmayan ve malullük sebebi ile çalışmayan üyelerinin hak ve menfaatlerinin korunması

Zira aynı ilkeler Azerbaycan Anayasasının 34. maddesinde de hükme bağlanmıştır. İlgili hükme göre;

- Herkes kanunda düzenlenmiş yaşa vardığı zaman evlenme hakkına sahiptir.
- Evlenme karşılıklı rıza esasında yapılır.
- Kimse mecburen evlendirilmez.
- Evlenme ve aile devletin koruması altındadır.
- Ananın, babanın, çocuğun hukuki durumu kanunla korunur.
- Devlet çok çocuklu ailelere yardımda bulunur.
- Karı ve kocanın hakları eşittir.
- Çocuklara destek olmak, onları terbiye etmek velilerin hem hakkı, hem de borcudur.
- Velilere saygılı olmak, onlara destek olmak çocukların borcudur.
- 18 yaşına varmış çalışma yeterliliğine sahip çocuklar çalışma yeterliliği olmayan velilerine bakmakla yükümlüdür.

Buradan anlaşıldığı gibi, öncelikle Azerbaycan Anayasası ve Aile Kanunu her bir kadının kanunda düzenlenmiş yaşa varması halinde evlenme yapmak

hakkı olduğunu kabul etmiştir. Evlilik yapan eşler eşit olarak bu hakka sahip olmakla birlikte onların kurdukları aile de devlet tarafından korunmaktadır. Bu amaçla devlet değişik reformlar yapmakta, aile ve onun üyeleri olan karı, koca ve çocuğun sosyal problemlerinin çözümü için çalışmalar gerçekleştirmektedir.

Aile Kanunu'nda evlenmede kadının yeri ve fonksiyonu, evliliğin taşıması gereken şartlar ve hükümler, evliliğin geçersizliği, boşanma, evlenme ilişkisinin tarafı olarak erkek ve kadının veya koca ile karının kişisel hak ve görevleri, onların mal rejimi, aile bireylerinin görevleri, sorumluluğu, evliliğin tescili ve boşanma meseleleri detaylı olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde eşitlik ilişkisi dikkate alınmış, hatta ırk, din farkının da buna engel olamayacağı düzenlenerek hükme bağlamıştır.

Bilindiği gibi, toplum için faydalı birey yetiştirmek, sosyal gelişmeyi sağlamak ve diğer önemli meselelerde ailenin faydası büyüktür. Bu fonksiyonun başarılı bir şekilde yerine getirilebilmesi için devlet desteği faydalı olduğu gibi, ailenin önemli üyesi olan kadının (karının) hak ve özgürlüklerinin geliştirilmesi de tabii ki faydalı olacaktır. Bu amaçla da yapılmış yasal düzenlemeler ile kadının kişisel ve aile hayatına ilişkin sırların saklanması, korunması, onun mülkiyet dokunulmazlığı ve yazışma sırlarına müdahale edilmemesi sağlanmış olduğu gibi ve bu kuralların ihlalinin de sorumluluğa sebep olacağı hükme bağlanmıştır.

Buna göre izni olmadan kadının kişisel hayatına ilişkin bilgilerin toplanmasına, saklanılmasına, kullanılmasına ve yayılmasına müsaade edilmez. Kadının yazışmaları, telefon konuşmaları, posta, telgraf ve diğer iletişim araçları ile iletilen bilgilerin gizliliği devlet tarafından korunmaktadır. Bu hak suçun engellenmesi veya suçun soruşturulması esnasında maddi gerçeğin tespiti için istisna durumlarda yetkili kurumlar tarafından kanunla düzenlenmiş usulde kısıtlanabilir.

Kanunla düzenlenmiş durumlar istisna olmakla, kadının onun bilgisi olmadan veya itirazına rağmen takip edilmesi, video ve fotoğrafının çekilmesi, ses kaydının yapılması ve diğer bu gibi durumlara tabii tutulması yasaktır.

Ayrıca her bir kadın onun hakkında toplanmış bilgileri görme hakkına sahip olduğu gibi, bu bilgilerden sahte, kanuna aykırı olanların, yanlış ve yalan olanların düzeltilmesini isteme hakkına da kadın sahiptir.

Tüm bu haklar kadının kişiliğine olan saygısının göstergesidir. Kanun Koyucu kadının tüm hak ve özgürlükler açısından korunmasını temin etmektedir.

Bununla birlikte kadının evlenme ilişkisinin tarafı olarak ana olmak, çocuk doğurmak, onu büyütmek, emzirmek gibi kişisel ayrıcalıkları da mevcuttur ki, onlara erkekler sahip değiller. Bu sebeple kadın, erkeklerden farklı olarak analık haklarına, hamilelik ve doğuma göre, çocuğunu belli bir yaşa kadar büyütmeye ve terbiye etmeye göre, iş yerinde özel çalışma saatlerinde çalışma hakkına ve diğer kişisel hak ve özgürlüklere sahiptir.

Kadının toplumda en şerefli görevlerinden biri ana olmak, çocuk doğurmak ve onu terbiye etmek ve topluma faydalı birey olarak yetişmesini sağlamaktır.

Azerbaycan Anayasasının 39 ve 41. maddelerinde, ayrıca 10 Kasım 1992 tarihli "Sanatoryumlar Epidemiyoloji Sağlık Hakkında" Kanun'da, 26 Haziran 1997 tarihli "Ahalinin Sağlığının Korunması Hakkında" Kanun'da, 28 Ekim 1997 tarihli "Tıbbi Sigorta Hakkında" Kanun'da ve diğer kanunlarda bu haklar tafsilatlı olarak düzenlenmiştir.

Ana ve çocukların sağlığının korunması, hamilelik ve çocuğa bakma sebebi ile ek sosyal ödemeler bu alana devletin vermiş olduğu önemi gözler önüne sermektedir. Ayrıca devlet kurumlarının ve sendikaların da görevleri düzenlenerek korunma genişletilmeğe çalışılmıştır.

Bundan başka devlet sağlık alanında yaptığı reformlar ile sanatoryuma, epidemiyolojik sağlığa teminat vermiş, sağlık sigortasının değişik türlerinin geliştirilmesine ilişkin de reformlar yapmayı kararlaştırmıştır. Bu reformlar Avrupa Sosyal Şartı'nın hükümlerine uygun gerçekleştirilmektedir[28].

Azerbaycan ailesinde kadının ve çocuğun Uluslararası Çalışma Örgütünün tespit ettiği tüm kolaylık, standart ve şartlardan faydalanma imkânı için zaruri ortam oluşturulmuştur. Azerbaycan İş Kanunu'nda sosyal teminat hakkının değişik hususları düzenlenmiştir.

SONUÇ

Azerbaycan, SSCB'den ayrılarak bağımsızlığını ilan ettikten sonra 29 Aralık 1999 yılında yeni Aile Kanunu'nu kabul etmiş ve evlenmeyi milli değerleri dikkate alarak düzenlenmiştir. Buna göre, evlenmenin geçerli olabilmesi Kanun Koyucu taraflarının karşılıklı ve bir birine uygun irade ifadelerinin (rızalarını) önemli olduğunu kabul etiği gibi, bununla birlikte sadece

[28] **Avropa Sosial Şartı**, Azerbaycan Hemkarlar İttifakı Konfederasiyonu Yayımı, Bakü 2012.

iradeyi yeterli olarak görmemiş, bu kişilerin belirli şartlara sahip olmasının zorunlu olduğunu ve belirli şartlara sahip olmaması gerektiğini de düzenlemiştir. Fakat tüm bunlarla birlikte evlenmeyi şekli şarta da tâbi tutarak, onun devletin evlendirme dairesi memuru huzurunda yapılmasının da zorunlu olduğunu hükme bağlamıştır. Bu sebeple diyebiliriz ki, Azerbaycan Hukukunda evlenme, kadın ve erkeğin aile kurmak amacı ile kanundaki şartlara uyarak yetkili devlet organını memurunun huzurunda karşılıklı ve bir birine uygun irade beyanları ile yaptıkları ve yetkili devlet organı tarafından aile kütüğüne tescil edilmiş has bir yapısı olan bir sözleşmedir.

Bununla birlikte Kanun Koyucu istisna durumlarda resmi şekil şartına uyulmadan yapılmış evlenmenin, yani fiili evlenmenin de geçerli bir evlenme olduğunu kabul etmiştir (AAK m. 1.5). Tüm bunları dikkate alarak kanunla tespit edilmiş şartlara uyularak yapılmış fiili evlenmenin mahkeme kararı evlenme olarak kabul edilmesi kanaatimize göre önem arz etmektedir. Bu sebeple de Azerbaycan Aile Kanunu'nun 2.3'üncü maddesine "ittifakıdır (birliğidir)" sözünden sonra aşağıdaki gibi bir hükmen eklenmesi gerekir: "erkek ve kadın rızaları ile aile kurmak, çocuk sahibi olmak, birlikte yaşamak, malvarlıklarını birlikte yönetmek amacı ile birlikte yaşarlarsa ve bu fiili evlenme mahkeme kararı ile tespit olunursa, bu şekilde yapılan fiili evlenme yetkili kurumlarca tescil edilmiş evlenme ile eşit sayılır, tarafları için aynı hukuki sonuçları doğurur".

Diğer taraftan, Azerbaycan Hukukunda evlenme sonucu oluşan ailede kadın ve erkeğin hukuki konumu anayasal ilke olan eşitlik ilkesi gereğince düzenlenmiştir. Zira, Azerbaycan Anayasasının 34. maddesine göre, evlenme ailede karı ve kocanın hakları eşittir. Bundan başka ilgili hükme göre, evlenme karşılıklı rıza esasında yapılır, kimse mecburen evlendirilmez.

Toplum için faydalı birey yetiştirmek, sosyal gelişmeyi sağlamak ve diğer önemli meselelerde ailenin faydasının artırmak için Kanun Koyucu kadının (karının) evlenme ilişkisinin tarafı olarak hak ve özgürlüklerinin geliştirdiği gibi, ana olmak, çocuk doğurmak ve büyütmek, emzirmek gibi kişisel ayrıcalıklarını da dikkate alarak onun sosyal haklarını da düzenlemiştir.

KAYNAKÇA

Azerbaycan İstatistik Kurumunun Bilgileri, Bakü 2015.

Avrupa Sosyal Şartı, Azerbaycan Hemkarlar İttifakı Konfederasiyonu Yayımı, Bakü 2012.

Azerbaycan Dilinin İzahlı Lügati, Bakü 2006.

AKINTÜRK T./ KARAMAN A. D., Türk Medenî Hukuku, Aile Hukuku, C. II, İstanbul 2013.

BERDYAEV N., Smısl Tvorçestva, Eros i Liçnost, Moskova 1989.

BORMİNSKAYA D., Novıe Tendentsii V Razvitii Semeynogo Prava: Vnebraçnıe Soyuzı Na Primere Otdelьnıkh Evropeyskikh Stran, Semeynoe İ Jilişnoe Pravo, Moskova 2007, № 2.

BOŞKO V.İ., Oçerki Sovetskogo Semeynogo Prava, Kiev 1952.

DEMİRÇİYEVA M., Azerbaycan Respublikasının Aile Hukuku, Bakü 2008.

DURAL M./ÖĞÜZ T./GÜMÜŞ A., Türk Özel Hukuku, Aile Hukuku, C. III, İstanbul 2012.

ENGELS F., Proiskhojdenie Semi, Çastnoy Sobstvennosti i Gosydarstva, Moskova 1989.

FEYZİOĞLU N.F, Aile Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul 1986.

GEGEl G.V.F., Filosofiya Prava, Moskova 1990.

GOLTSOVA E.V./ LEŞENKO YA.A., Faktorı Sotsialnoy Sredı Kak Determinantı Braçnosti i Rojdaemosti, Jyrnal «Sotsiologiçeskie İssledovaniya», 2010, № 2.

HELVACI S./ERLÜLE F., Medenî Hukuk, Legal Yayıncılık, İstanbul 2011.

İLİÇOV L.F./ FEDOSEYEV P.N./ KOVALEV S.M./ PENOV V.G./ PROKHOROVA A.M., Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya, III vıpysk, Moskova 1970, t. 3.

İOFFE O.S., Sovetskoe Grajdanskoe Pravo, Leningrad 1965, t. 3.

KANT İ., Metafizika Nravov, Moskova 1980.

KHAZOVA O.A., Brak i Razvod v Angliyskom Prave, Moskova 1982.

KHAZOVA O.M., Semeynıy Kodeks RF s Kratkim Kommentariem, Moskova 2011.

KHAZOVA O.A., Semeynoe Pravo Na Postsovetskom Evropeyskom Prostranstve: Osnovnıe Novellı Zakonodatelstva O Brake İ Razvode, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 4, 2011.

KOROTKOVA L.P., Çto Tait Fiktivnıy Brak? Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 8, 1993.

KOSAREVA İ.A., Kvazibrak: Problemı İ Perspektivı, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 5, 2010.

LİN D.G./ PARAKHNEVİÇ A.V./ PREDIBAYLO S.D., Opıt Analiza Ne Sostoyaşikh v Brake v **24)** Belarysi, Jyrnal «Sotsiologiçeskie İssledovaniya», 2007, № 9.

MANAYEV Q.İ., Sovet Aile Hukuku, Bakı 1989.

NEÇAEVA A.M., Semeynoe Pravo, Moskova 1998.

NİTSŞE F., Poty Storonıdobra İzla, Moskova 2000.

NİZAMİEVA O.N./ SAKYLİN R.A., Nekotorıe Problemı Formirovaniya Soderjaniya Braçnogo Dogovora, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 3, 2010.

PÇELİNTSEVA L.M., Semeynoe Pravo Rossii, Moskova 1999.

RYASETSEVA. İ., Sovetskoe Semeynoe Pravo, Moskova 1982.

SAYMEN F. H./ ELBİR H.Kemal., Türk Medenî Hukuku, C. III, Aile Hukuk, İstanbul 1960.

SEROZAN R./HATEMİ H., Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993.

SVERDLOV G.M., Sovetskoe Semeynoe Pravo, Moskova 1958.

TEKİNAY S.S., Türk Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1990.

TİKHOMİROVA M.Y., Bolşoy Yuridiçeskiy Slovar, Yuridiçeskaya Entsiklopediya, Moskova 1997.

TROFİMETS İ.A., Ontologiya Braka: Rossiyskie i Zarybejnıe Yçeniya, Jyrnal «Gosydarstvo i pravo», № 12, 2012.

TÜZÜNER Ö., Türk ve İslâm Hukuku Bakış Açısından Evlenmenin Hukukî Niteliği Hakkında Bir İnceleme, Ankara Barosu Dergisi, 2013/1.

VARLAMOVA S.N./ NOSKOVA A.V./ SEDOVA N.N., Braçnıy Dogovor v Rossii: Ot Proşlogo k Bydyşemy, Jyrnal «Sotsiologiçeskie İssledovaniya», 2008. № 1.

İnternet kaynakları

http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Sweden-IR.pdf 20.05.2015.

http://www.constcourt.gov.az/decisions/185 20.05.2015.

http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/ibgk-1965-3.htm 20.05.2015.

http://sosyolojiyianlamak.blogspot.com.tr/2014/01/eflatun-platon-ve-aristo.html 20.05.2015.

1980 TARİHLİ MİLLETLERARASI MAL SATIMI SÖZLEŞMELERİ HAKKINDA BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ANTLAŞMASI'NIN UYGULAMA ALANI[*]

Dr. Özge YENİCE[**]

ÖZ

1980 tarihli Milletlerarası Mal Satımı Sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması, 1 Ağustos 2011 tarihi itibarıyla ülkemiz için yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla, söz konusu Antlaşma, kapsamına giren satım sözleşmeleri ve düzenleme konusu yaptığı meseleler hakkında, bir iç hukuk kuralı olarak uygulanmaktadır. Bu durum, bu Antlaşma'nın uygulama alanının sınırlarını doğru bir şekilde tespit etmeyi zorunlu kılar. Bu düşünceden hareketle hazırlanan bu çalışmada, Viyana Satım Konvansiyonu'nun uygulama alanı çeşitli yönlerden, özellikle kişi ve yer yönünden, konu yönünden ve zaman yönünden ele alınmıştır. Ayrıca Antlaşma'nın uygulanmasını etkileyen birer unsur olarak, Antlaşma'da taraf iradelerine verilen önem, Antlaşma'nın uygulanmasının çekince ile engellenmesi imkânı ve Antlaşma'nın otonom yorumlanması ilkesinden söz edilmiştir. Bu suretle, söz konusu antlaşmanın uygulama alanına ilişkin ana yapı bu çalışma ile ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: CISG'ın Uygulama Alanı, Viyana Satım Konvansiyonu, Milletlerarası Mal Satımı, Satım Hukuku, Satış Sözleşmesi.

THE SCOPE OF APPLICATION OF THE 1980 UN CONVENTION ON INTERNATIONAL SALE OF GOODS [CISG]

ABSTRACT

The 1980 UN Convention on the International Sale of Goods (CISG) is an international convention that has entered into force as of the date of 1 August 2011 for our country. Therefore, this convention has applied to sales

[*] Makale Geliş Tarihi: 20.11.2015 – Makale Kabul Tarihi: 30.11.2015.

[**] Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi; e-posta: yeniceo@gmail.com.